

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
випишуть: в Австрії:

на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тиждень 6 до-
ларів або 12 рублів; з висилкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодинокі числа по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо русне ми сердце і віра руска“. — З Русланових повільні М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцеві
в Агенції Соколовск г. ул. Я
гайлонська ч. 3.

Рукописи звертає ся лише: а
попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані
є відні від порта. — Оповідки
звичайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надісл-
нім“ 40 сот. Подяки і правлі
дonesenja по 30 сот. від стрічки.

В блуднім кружку.

(Δ) Від шести літ наша народна політи-
ка обертає ся в блуднім кружку, з якого
не може видобути ся і не може довести ви-
тичених собі справ до успішної полагоди.
Всім се осяє в живій тямці, як наші полі-
тичні керманічі, осягнувши великі успіхи при
виборах до першого „народного парламенту“
в 1907 р. висунули яко першу, найважливішу
і невідкладну справу за сновини само-
стійного українського універ-
ситету, о котрий вже від 1901. р. почала
ся безуспішна боротьба. Справа ся оставала
якийсь час на першій місці політичних дома-
гань, але переогодом відкладаю її на дальше
місце а коли після великого шуму з цісар-
ским відручним письмом здійснене універси-
тетської справи розвіяло ся як ранішня мрака,
висунено на передове місце справу виборчої
соймової реформи.

Справа українсько-руського університету
і похибки в тій справі пороблені були так
всесторонно і основно обговорені в окремих
розвідках в нашій часописі, що було б лиш-
ним наново все те повторяти і тому відсила-
ємо всіх тих, що сею справою займають
ся, до тих розвідок, з котрих денки видали
ми також окремими перепечатками. Пригаду-
ємо однак не тільки се, але й також наші
замітки, що крім правительства і парламенту
також молоде покоління повинно наукою ро-
ботою причинитись із свого боку до здійсне-
ня сеї справи.

Колиж розвіяла ся надія на поладу
університетської справи, висунено справу ви-
борчої реформи на передове місце, однак і
тут компроміс розбив ся, намісник уступив,
сойм розв'язано і переведено нові вибори, пі-
сля котрих в народно-демократичнім і ради-

кальнім таборі проявило ся таке побідне пох-
миле, як після виборів до державної ради в
1907. р. Після такого небувалого успіху ви-
борчого здавало ся деяким політикам, що
всіють сей час довести до полагоди вибор-
чої реформи, однак тепер проявляє ся велике
розчарування в тій справі.

„Справа соймової виборчої реформи —
пише „Діло“ в 204. ч. — опинила ся знов у
стадії, в якій знаходила ся перед закінче-
нем компромісу, і не можна передвидіти, ко-
ли вона рушить з тої мертвої точки.“

На таку безвиглядну проволоку не була
приготовлена руска суспільність, настроєна
високопарними обіцянками і не дивно тому,
що тепер також серед рускої суспільності
проявляє ся велике огірчення і невдоволене,
не кордєне також для політичних руских
керманічів. Треба отже звернути бачність
рускої суспільності в инший бік, показати їй
надію на щось иншого, чим она втихомири-
ла ся і тому то народно-демократичний дневник
особливо з оглядом на недалеки збори ради-
кальної молодіжї висуває на передове місце
справу українського університету.

„Ся обставина (себ то проволока вибор-
чої реформи) — пише „Діло“ — мусить вплину-
ти на нашу тактику в університетській справі.
Коли були вигляди на швидке поладжене
соймової виборчої реформи, тоді політичну
акцію в університетській справі можна було
відложити аж до того поладження справи
соймової виборчої реформи. Тепер, коли ви-
гляди на швидке поладжене справи сойм.
виб. реформи є майже ніякі, не можна до-
пустити, щоб та тактика україножерної вшех-
польсько-подоляцько-клерикальної коаліції, я-
ка змагає до вічного відволікання справи сойм-
ової виборчої реформи, осягнула також по-
дібну ціль що до університетської справи.

Незалежно від справи соймової виборчої ре-
форми акція за заложенем українського уні-
верситету у Львові мусить бути на ново під-
нята, і наша парламентарна репрезентация
мусить доложити всіх заходів, використати
всі моменти парламентарного положення, щоб
та акція увінчалась вкінці успіхом.“

А що Поляки змагають до утворення в
Кракові Гірничої Академії, отже „Діло“ до-
магає ся, щоб правительство не робило од-
носторонних уступок і відкликє ся в тій
справі до укр. клубу:

„Наша парламентарна репрезентация му-
сить стояти на становищі, що заки може бу-
ти мова про заложенє нової висшої школи в
краю з польським національним характером,
— найперше мусить бути дефінітивно пола-
годжена справа українського університету,
найперше мусить бути заспокоєна та наша
потреба в області нашого шкільництва, яку
польський нарід має вже давно заспокоєну, і
то по часті нашим коштом бож львівський у-
ніверситет мав стати огнищем української
університетської науки. Отже найперше мусить
наш нарід дістати огнище своєї університет-
ської науки, яке єму вже давно належить ся.
Особливо, що ми, щоб осягнути власний уні-
верситет, заявили готовість зрєкти ся всіх
прав до теперішнього львівського університету,
так, що Поляки за заложенє укр. університету
дістануть властиво належну їм рекемпензату
в формі надання польського характеру теперіш-
ньому львівському університетові.“

„І так університетська справа повинна
стати знов предметом нашої політичної акції
на парламентарній арені. При справі соймової
виборчої реформи польська сторона виказала
повну нездібність поладження якої небудь з
спірних точок національних відносин. Пора
отже, щоб в національні відносини краю вмі-
шало ся знов центральне правительство і пар-

ламент, починаючи поладженем справи, яка
належить вповні до їх компетенції, а такою
є власне справа університетська.

„Словом, осіння сесія парламенту по-
винна розпочати ся для нас під кличем уні-
верситетської справи.“

Бажаємо з нашого народного становища
як найкращих успіхів укр. клубови в тій
справі, однак думаємо, що „Діло“ розбуджує
тим способом знов рожеві надії, котрі можуть
довести нашу суспільність до повного розча-
ровання. Хто троха призадумав ся над німецько-
чеським спором, а також вваж під розвагу
парламентарний календар, не може замано-
вати ся надіями, щоб справа укр. універси-
тету могла бути поладжена в осінній
сесії. Правительство осередне давно вже
висловило погляд, що держ. рада збере ся в
другій половині жовтня або з почином листо-
пада, щоб вибрати делегацію
котра має перед собою таку трудну сесію,
що держ. рада моглаб знов зібрати ся хіба
в половині грудня — очевидно, щоб полагодити
бюджетову провізорію, або зробити місце
§-ови 14 му. Годі отже собі уявити, щоб в
таких обставинах могла бути рішена справа
укр. університету.

Однак она не повинна бути відложена в
довгий ящик, а також укр. молодіж повинна
наукою роботою і габілітаціями причинитись
до її здійснення. А вжеж коли осіння сесія
держ. ради буде мати, як в горі виказано,
такі перерви, то передовсім повинні обидва
посли-професори др. Колеса і др. Дні-
стрянський розпочати виклади в зимовім
півроці і тим доказати і молодіжї і прав-
ительству, що ми не легковажимо руских
катедр і вихиснуємо їх в користь рускої
молодіжї і науки.

З Борислава.

Недавно писав наш знаменитий гумо-
рист про галицький Меран; я хочу написати
про Каліфорнію.

„А хибаж в Галичині копають золото?“ —
спитає невірний Тома. „Так, добродію, відпо-
вім єму, дійсно, ваша правда, кождий шко-
ляр знає, що в Галичині копають вправді
бульбю, але золота ні, а всеж таки, кажу
вам, в Галичині є своя Каліфорнія“.

Щоби багато не розводити ся, заявляю,
що галицька Каліфорнія се — Борислав.

Знав я єго не від нині. Ще дитиною
читав я бориславські оповідання Івана Франка,
котрий уродив ся в недалеких Нагуєвичах і
добре знає, в який спосіб витворюють всілякі
чужі і свої промишленники з нашої землі.
Ці і з нашого поту золото на свої міліони.
Читав я також цікаві оповідання Стефана Пят-
ки, як то наші дурні люди стоять над ямою,
з котрої бухають скарби, як дивлять ся туди
і нічого не бачуть, як їх руками чужинці ви-
гребують для себе щастє, а они, мов безумні,
ідіотично всміхають ся, або підскакують з
удіхи, коли їм вдасть ся захопити який ку-
сень дорогоцінного металю. Іноді счіплять ся
над тим випадком добра і — гейже сварит-
ись. Паплюжать ся, аж уши вянуть, а що
по словах приходять звичайно діла (так було
навіть в нашій журналістиці, в котрій в іско-
ні бі „Слово“, а пізніше настало „Діло“) —
так і они, налявши ся доволі, скачуть собі
до очей з пазурами. Обезвічують себе, калі-
чать, гризуть і сунуть ся до тої глибокої бе-

зодні, з котрої чужинці добули для себе ща-
стє, а в котрій они, рідні діти і властители
тої землі, не вміли для себе нічого красивого
найти, крім вічної сварні, невгоди і борби над
тим, що чужинцями, (простіть за слово) з по-
са впало.

Прикро робило ся чоловікови, коли чи-
тав отсі прості, невибагливою рукою малю-
вані образки. Здавало ся мені, що з тих бо-
риславських нив добувають ся якісь трунчії
гази, котрі одурманюють тутешніх людей так,
що они від коліски до гробу ходять запамор-
очені і тому чужинець, приїхавши ту зі сві-
жою головою, бере їх за лоб і крутить ними
як помелами. Втирає людськими головами
закопчені комини та зайдозені ями, вишкро-
бує мов шкрабачками свої оболочені чоботи,
а коли не годен крізь тутешнє болото інакше
перейти, то кидає тутешніх уроженців у їх
родиму грязь, лицем до долу і вигідно іде
собі по їх спинах, або гонить автомобілем по
їх дурних головах, мов по кістках міського
бруку до свого щастя.

Так представляв ся мені Борислав на
підставі наших літературних творів і такий
прикрій образ носив я у своїй голові, поки
не побачив єго на свої власні очі. Стало ся
се недавно, тиждень тому.

Іду собі преспокоїно, любуючи ся нашим
рідним краєвидом: вузьенькими нивами, рідень-
кими збіжками та худенькими людьми — іду,
аж нараз: чи се яка мана, чи привид, чи
„галудинація“ недавними виборами розбурха-
ної уяви? Як би хто всі бочки від Бачев-
ського зібрав в одну бочку стоїть вам вели-
чезна залізна барилка, а за нею друга, третя,

десята, Бог святий знає, кілька їх там є. На
деяких, ще й написано, кому они належать.
Читаю. Англіїці, Французи, Німці, Американ-
ці, Поляки, тільки наших нема.

Ага, потішаю себе, наші мають певно
ближше міста, а чужі стоять за порогом. При-
їжджаю на дворець Нужденна, обдрана бу-
да, з нехлюйства давних подільських корчем,
тільки цибулі не чути, бо заглушив її запах
ропи. На двірці рух. Нарід епішуть ся, видно
з інтересу жив. Лиця переважно чужі, по най-
більшій часті з виразом хижих яструбів, та
пажерливих гияє, з неспокійними, рухливими
очима, з закопцорбленими носами, з сильно
розвиненими ротами.

Син Альбіону, або дитина Абрудів, меш-
канець Букарешту поруч горожанина Парижа,
але переважно се наші добрі знакомі, за чу-
жинців поперебрирані Герей. Як їм чудово з
тими бокобородами, зі шклями на носі, в
жовтих черевниках, в наймоднійшого крою, ши-
роких, а коротких пальтотиках. Що за невір-
наний нарід. Батько носив халат, довгий мов
ряса православного батюшки, до пояса захля-
паний болотом, а від пояса, локшинами,
з самородними френцзялами, з запахом, якого
навіть Ігнатович не потрафить зробити, а си-
нок, глянь як тульгає в тім короткім пальто-
тику, з тростинкою у руці, в стрілецькім ка-
пелюху на причепуреній голові! Ніхто не ска-
зав би, що се син Ріфки Пінкаса, або Сруля
Кваргельдфта. Англичанин чистої крові. Чу-
довий народ. Живє тобі на цілім світі, як во-
робці, і як воробці всюди дає собі раду. Ість,
чого не посіяв, шукає, чого не згубив, йде
куди єго не кличуть, а все він жвавий, пев-

ний себе, відважний, все він у себе в дома.
Weltbürger und Weltwürger.

І щож би то ми, дурні „гої“, без них на
світлі робили? Як ми давали би собі раду
без тих наших опікунів і добродіїв. Таж они
за нас думають, промишляють, они за нас
бігають, журять ся, клопочуть ся, они наши-
ми руками золото з землі добувають, чого
найліпшим приміром сам Борислав. Одним
словом незрівняний народ.

Так думаючи, переходжу перон і з фи-
лею народу пхаю ся в горло дверей, котрі
провадять на двір. „Проше о білет“ — кри-
чить якийсь цербер, властитель визначно у-
країнського обличчя. Шукаю, даю. Ага, думаю
собі, то Польща, не Палестина — і виходжу.
Господи: „мов водопаду рев, мов моря рев
скажений“ — кидають ся бориславські фякри
на Богу душу винних подорожних. До мене
також прискочило кількох. Один тагнє за
плащ, другий за руку, третій за подорожну
торбину. А всі такі, що могли би йти до Ста-
дника грати Отеллю. Не пізнати де лице а де
камизелька — оден бруд. Опер ся я о мур і
бороню ся, як можу, мовчанєм, грізним зо-
ром, а як то не поможе, то рішив ся ужити
парасоль і відчинивши єго обганяти ся перед
наскучливими євреями, як євреї перед псами.
Та що вам багато говорити! кождий з вас
подорожував колинебудь у житю з Копичи-
нець до Теребовлі, або зі Збаража до Хорост-
кова, або в Козови до Паницька — то знає.

(Дальше буде).

„Готель під нуждою“.

(X) Для ліпшої ілюстрації гаразду наших переселенців подаємо тут картину за Kurjer-ом Warszawsk-им, напечатану там недавно під наведеним в горі наголовком, котру повинні повторити українські популярні часописи, а передовсім „Громадський Голос“, що подає за добрі гроші рекламний інсерат.

„Голосна вже від кількох тижнів в Галичині справа перевозового товариства „Canadian Pacific“, котре займає ся вербованем і виправлянем польських і руских селян до Канади, а робить се способом на глум усяким поняттям про культуру і моральність.

Відсунуено завісу інтересу, за котрою криє ся ціле море людської нужди і огидливого визиску, а для Галичини має ще додаткове значіння політичного скандалу, бо виявилось, що „Canadian Pacific“ піддержуваний провідником людовців п. Стапінським. (Укр. клуб також вивідав у правительства концесії на агенції сего товариства, посол Петрицький веде далі свою роботу, а „Громадський Голос“ в кожнім числі печатає інсерат „Canadian Pacific“ на цілу сторону за великі гроші і тим туманить нещасних Гудуців і інших селян радикальних).

Репортер одного з великих дневників віденських зацікавлений справою, звідав в товаристві комісара поліції оден з нічних приютів, що дають пристановище і нічліги перевозним товариством Canadian Pacific переселенцям, відомий серед віденської суспільности під назвою „Готель під нуждою“. Готель сей положений в II-й часті (Leopoldstadt), Blumauergasse N-o 15. а власником его є малий, кривий жидок, Ляйб Шнаєр, що вештає ся безастанно коло двірця північної залізниці підчас приходу поїзду з Галичини і Буковини о год. 10-їй 15 минут. Ляйб Шнаєр не став ся ніколи о концесію власти не розсліджували, чи помещені відповідні на нічний приют для більшого числа людей, а мимо того під оком поліції управляє своє ремесло і доси збив уже виключно на переселенчій справі величезне майно. Ляйб Шнаєр походить з Буковини говорить невелико по польски і по руски і з підмогою тих язиків уміє враз із своєю жінкою здобути собі довіре утомлених довгою їздою, повною невигід і знесилення переселенців і побравши по 0-60—1-20 К від особи, втягнути їх до своєї нори.

„Готель під нуждою“ єсть звичайним склепом, два віконця, що виходять на улицю заклеєні папером і заткані соломкою так, що ніколи не відчиняють ся.

Готель сей складає ся з двох комнатох, а котрих одна за тісна для побиту довшого трох осіб, а ночує в ній 30—50. Поштуркувані, лаяні, трактовані як товариша протягом цілого часу їзди переселенці, мужики і жінки, малі діти, лежать покотом на землі покритій грубою верстовою бобота, гною, харкотиння і людських відходів і сплять сном утомлених. Лежать в лажманах або майже нагі, одні на других, так що годі відрізнати, до котрого тулова належить та голова, або тамта нога чи рука. Під стінами порозкидає власник готелю шматки і старі частки одєжи, що служать за подушки для ліпших т. зв. ліпше платних гостей.

Вид прямо страшний і неімовірний. Якось бідна мати уложила голови четверга малих дітей на своїм тілі і непохожа на людське єство, у випруженім скорченю тіла хропе як конаюча. Страшний сей приют освітлений нафтовим каганцем.

Друга комната темна і знов такий сам страшний вид. На середині лоломаний стіл з трема ногами, з якимись куснями разового хліба і ковбаси, під столом і всюди сплячі і нерухоми постати переселенців. Воздух неможливий, деколи шибне ся в куті великий щур і скаче по тілах сплячих. Гизна, якої ніяке перо ані ніяка кисть не вміє живописати.

Минулої зими затривожили прохожі люди поліцію, що перед „готелем під нуждою“ лежать два трупи. Тимчасом річ так мала ся що Ляйб Шнаєр, котрий того дня зробив великі лови, не міг помістити в першій комнаті більше як 50 гостей. Наслідком того двох переселенців ночувало так, що половина тіла лежала в готелю, а друга на улиці. Мимо всіх донесень до поліції, уряд II. часті не вглянув в поступованє Шнаєра і хоч „го-

тель“ не концесіонований, нічого не зроблено, щоби зачинити се гніздо зарази і визиску.

Алеж так само і у нас ведуть наші спасителі народу в „Громадський Голос“ пропаганду за переселенням, а п. Петрицький також нічим не журить ся, що люди гибнуть!

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знайомих.

Рефлексії на тему еміграції до Америки.

Рік 1913. чорними і страшними буквами записав ся в паміти нашого населення. Безперервні дощі не дозволили зібрати нашому селянинові землеродів, а виллви рік знищили прямо єствоване соток наших хліборобів. Марево голоду заглядає в очи населенцям Галичини.

Серед так страшних нещасть здавало ся, що наконєць утихне братоубийча боротьба а галицька суспільність займе ся вишукуванням доріг до ратования населення. Однак так не є. Одинокою доскою ратунку для галицьких хлібороба уважають переселенє за море, щоби тим способом поправити матеріяльний бит галицького населення. І коли заглянемо до жадальні III. класи на головнім двірці у Львові, бачимо нераз сотки наших братів, котрі в голоді і холоді вижидают найбільшого поїзду, щоби відіхати до „нового краю“. І много старших визначних людей є того переконаня, що Америка для нашого селянина є тим разем, котрий відроджує его матеріяльно і морально.

У нас уважають Америку другою вітчизною, з котрої золото переливає ся в кишені Галичан. В дійсности оно цілком инакше. Зі статистичного звіту еміграційного департаменту в Огаві виходить, що в останніх часах знаходять ся в Канаді около 84,922 Русинів переселенців. Неоден, прочитавши се число, зрадіє, що ми Русини там на чужині має тільки своїх людей. Але який хосен для нас з них?

Они страчені для нашої справи, бо вже не вернуть до Галичини. Там знов они американизують ся а тим самим відчужують ся від нас. Тисячі тих робітників на рідній ниві жертвують там свої сили фізичні і моральні чужій культурі і причиняє ся до розврату чужої нації. На відворот се переселенє наших людей за море спричинює зубожінє нашої рідної країни. А тимчасом зі сторони нашої інтелігенції нема найменшого змаганя, щоби сей еміграційний рух здержати. Вже пора найвисша, щоби наша патріотична інтелігенція прийшла до переконаня, що переселенє є для нас Русинів шкідливе.

По всіх часописях підносять ся жалі на се, що нема фабрик, ані промислу що нарід бідує і не має де заробити. За тим підуть безастанні прошеня до правительства, щоби вже раз упорядкувало нашу країну і зробило щось для „нашого народу“.

А що центральне правительство глухе на ті прошеня, а в краю нічого не робить ся, тому селянин їде „в світ за очі“, на чужину, щоби лекше і вигіднійше жити. Коли інші народи не ждали на центральне правительство а забрались у себе до економічної і культурної праці і прийшли до гарних вислідів на полі економічній, то в тім часі наше населенє попало в нужду і зубожінє.

Причина лежать в тім, що у нас вічно варікають, а нічого не роблять. Колиж є які змаганя, то розбиває ся о мнимий брак грошів. За те гроші на виборчі цілі і на агітацію пайдуть ся, хоч би населенє не знало як бідне було. Чи дійсно у нас така вже нужда, що годі нашому народові двігнути ся без чужої помочи?

Пригляньмо ся, кілько то грошій видають наші переселенці, щоби дістати ся до Америки. Щоби там заїхати, приневолений кожний стратити найменше 400 К. Коли возьмемо загальну суму переселенців 84,922, вийде з того, що стратили они около 33,968,800 К. Чи вернули ці гроші до нашої країни?

Наколи би серед нашого селянства був вищий степєнь просвіти а інтелігенція від-

начала ся залізною силою волі, то тоді в нашій країні давно вже цвів би промисл і торговля.

На жаль оно є наکشє. Нема днини, що би „Діло“ не витягало рук о милостиню до центрального правительства. За се нема анов ніколи почину до твореня економічних інституцій серед народу. За те много панків ріжних збогачує ся на переселенцях. Коли від одної голови заробить агент по 20 К, то з сего видимо, що від висше згаданого числа переселенців заробили они суму 1,698,440 К. Дрібниця! Чи не ліпше висилати людей за море, і так легким способом збогачувати ся, чим підносити нарід економічно, культурно! Крім сталих переселенців, маємо ще таких, що часово виїжджають на зарібки до Америки. На жаль не маю під рукою статистичних даних, кілько наших людей виїхало сего рока роботи. З села Н. повіта Р. виїхало до кінця серпня 105 людей.

Село се є осередно заможне, тож не можна нарікати на нужду і недостачу роботи. Поїхали ті люди, бо їм порадили ріжні добродії. Кожний з них взяв по 400 К. Ще коли би взяв свої, — то добре би було! Переважна часть позичила гроші на ґрунт під тим усьвєм, що незадовго пришло ці гроші з Америки.

Село се за так короткий час стратило 42,000 К. Коли тільки з 50 громад східної Галичини виїхало по тільки людей, то наша бідна країна викинула понад 2,100,000 К! Се тільки числа мінімальні, а в дійсности они мусять перевишати се число. Чи ж дивниця, що товариства перевозові розбивають ся о ту часть перевозу наших людей? А однак находит ся такі люди, що хоч бачать, куди їде людський гріш, замикають на всьо свої очи, щоби тільки наповнити свою кишеню. Люди ці дуже часто є голосними патріотами, бо ту або там дадуть кілька корон на українську гімназію або бурсу і назвица таких добродіїв вищепатані ще товстими буквами за їхній патріотизм. В містечку Р., Др. Т... висилає рік річно по кількатор переселенців до Америки а межі ними навіть таких, котрі є хорі на очи. Річ зрозуміла, що таких людей відтак назад завертають домів. Коли на се звернемо увагу сему панкові, сказав: „що се его дуже мало обходить, бо если хтось хоче конче їхати, то най їде, а коли его завернуть і через се поносить страту, се не его річ.“ Оттак по закону лупите шкіру, суєвіри... Який хосен мають люди наші з Америки? Чи дійсно звертають они гріш викинений на дорогу і ошадність до рідної?

Щоденна почта до села, в котрім перебуваю, переходить через мої руки. На ту сотку людей, котрі поїхали до Америки, прислало кількох людей всього 438 К. Інші присилають листи до родини, що їм там гірко, бо праці відповідної не мають. Тільки деся якісь, що подістають місця в углекопах або фабриках, аможуть дещо заробити і відослати домів. Впрочім наш селянин діставшись до Америки, починає жити на вищий лад. Там на чужині забуває за всьо, що єму найдорожше. Ту лишає діти дрібні і жінку на ласку і неласку чужих людей. Діточки ті в голоді і холоді вештають ся по улицях і нема кому дбати, щоби ходили до школи, до церкви, щоби були людьми.

Тимчасом там в Америці людина така пускає гріш з легким серцем і робить ся байдужною для своєї вітчизни і обряду. А ту банки за довг ліцитують послідній клаптик землі — „бо нема кому довгів заплатити!“ По кількालтнім побуті в Америці, коли стратять своє здоровлє, вертає назад до вітчизни по то хіба, щоби стати тягарем родині і суспільности. Нині Америка стала місцем прибіжництва для лівівців галицьких. Не хоче ся єму щиро працювати на своїй землиці, затягає легкодушно кількатор корон позички і виїжджає. Інші знов, набравшись много довгів, втікають рівнож, щоб не відповідати за свої справи легкодушні перед судом. Наколиб наш селянин користав дійсно в Америці морально і матеріяльно, то тоді належало би его там посылати. Колиж однак він не тільки що не користає, але ще тратить, треба ту еміграцію спинити. Натомість треба єму показати, що щирою працею на рідній ниві можна добитись гарнійшого майна, як заробітками в Америці. Звідкиж бере селянин гроші на подорож до Америки? Заставляє або продає послідній клаптик рідної землі і їде. Відтак земля переходить в руки ворожого нам живла. Наколиб суспільність постарала ся була о

більшу просвіту серед народних мас, то тоді не була би стратила наща країна около 40,000,000 К на переселенє. За ці гроші могли би ми потворити свої огнища промислові. Вже найвисша пора, щоби закинути партійну демагогію серед сільських верств, а взятись до інтензивної праці на полі економічній і просвітній. Ось хоч би ціле Підкарпатє і наші Карпати. Що за скарги в тій землі! На нашій землі добувають чужинці кипячку і збивають мільони. А нап нарід їде в найми до Америки. Чи не ліпше було би за ті гроші покупити терени ропні і їх визискувати?

А однак так не є, бо наші популярні дневники для народу крім партійної боротьби не хочуть більше нічого голосити. Наші ліси в Карпатах вирубувані вандрують за границю! Кілько то фабрик виробів деревляних могло би там єствувати? Кілько людей наших малоб там роботу? Всі они в наймах яко рубачі або втікають до Америки. Чи ж дивниця, що у нас нужда? Вже крайній час схаменути ся! „Наколи в найближшій часі наша суспільність не покине партійної боротьби і не займе ся щиро економічній і просвітній діяльністю народа, тоді в Галичині не буде для нас місця“.

Учитель.

Самозванець.

„Господи“ Гецев шукав слави в Бучачі, Коломиї, Львові, Празі, в Африці і т. д., а найшов собі єї в Києві. Приїхавши між „істинно-руських“ до Києва запалав „істинно-руським“ патріотизмом і на сільсько-господарським зїзді „вшкварив“ істинно рускою бєсїду.

На жаль ся бєсїда — як пише „Dziennik Kijowski“ була дуже підмішана рясівсько-станіславським говором, о явно „мазепинський“ закрасці. Сей говір подразнив уха справдішних Росиян і був до тієї стєпени незрозумілий для Росиян, що предсїдник зїзду, на яким виголосив свою бучацьку філіпіку г. Гецев, Суковкін, вїзав Гецева, щоби не торкав російської заграничної політики, хоч Гецев не говорив про сю політику, лише про „гоненія“ на казаців в Галичині зі сторони правительства, Поляків і „мазепинців“.

Що важнійше, г. Гецев відважив ся промовляти іменем „5 мільонів Росиян закордонної Руси“ (в Австрії).

Про сей самозванчий виступ г. Гецева находимо в останнім числі (201) київської „Ради“ отсі вісти:

„О. Гецев не міг не звернути на себе уваги Росиян вже самим своїм „руським“ стилем і акцентом, а за зачіпанє закордонної політики дістав навіть ушмєненє від голови зборів. П. Гецев заявив ся представником... „о-ва имени М. Качковского“, але промовляв від імени „5 мільонів рускаго зарода изъ зарубежной Руси“, оповідав про „подвижничество и страданія великаго человека“ Ів. Наумовича, не забув звернути й про „язву сепаратизма развѣдающую“ той „руський“ народ...“

„З приводу виступу п. Гецева гурт Українців-членів зїзду вислав українським депутатам австрійського парламента й галицького сойму телеграму з просьбою вяснити справжню ролю сего пана, що промовляв іменем „всего рускаго населенія Галиції, Буковини и Вост. Венгрії“.“

Дальше п. з. „Новітний авантюризм“ диваємо в тім самім числі „Ради“:

„Досвід Вергуна навчив Гецева ховати ті кінці, по яким безсторонна публіка могла б розпізнати его та по заслузі нагородити. Маючи, очевидно, порученє від галицьких русофілів та певні інструкції від вельможних покровителів галицького русофілства, він виступав скрізь упевнено і сьміливо, ніколи не рахуючи ся з місцем і характером прилюдного зібраня. В північно західньому краю він рекомендує себе доцентом львівського університету і вчизляє всякі акти братерських солодких єднань Руси Великої з „Підярємною“. В останній час він уже заявив ся і у нас, як емісар гр. Бобринського в Галичині на Україну. На зїзді кооператорів, на зїзді пасішників і нарешті позавчєра на сільсько-господарським зїзді він виступав, як профєсор Гецев. Але нам відомо, що рішучо нічого спільного з львівським університетом Гецев не має, і навіть тепер не профєсор гімназії. „Профєсорови“ дають предсїдателі зїздів слово, — се значить, що Гецев сам уперто себе називає профєсором.

„Самозваний професор не тільки при своєму собі учене знане, але й до того ще краде представництво українського народу в Галичині, бо промовляє — як можуть читачі сьогодні побачити в рефераті сільського господаря візду — од імені 5-мільйонного руського народу в Галичині.

„Досвідчений „ранами“ Вергуна Гецев уміло ховає всі подробиці що до своєї особи, політичної кар'єри і залежності своєї від посланих його, про подробиці своїх найближчих цілей — він собі представник Галичини. Звичайно публіка прихильно ставить ся до него і Гецев зриває оплески і експропріює те спочуте, яке належить иншим людям, иншим громадським галицким групам, иншим інституціям.

„Але в його виступах є ще одна характерна риса: Гецев виступає з політичними промовами і того йому ніхто не боронить. Правда, голова засідання може зробити увагу, але не в ній сила. Відомо, хто є тепер перший і найголовніший на всіх віздах, хто є міркою дозволеного і недозволеного на прилюдних громадських зібраннях... і з сего боку Гецев не має ніяких перешкод, Гецеву все дозволено, йому можна говорити на всякі теми.

„Москвофільство в Галичині що не день, то тратить силу, всякий вплив і значіння, а москвофільські діячі, втерлявши місця в парламенті, в союзи, позакривавши свої газети, рушають тепер на Україну, для агітаційних цілей. В Галичині вони сиділи по кутках, годуючись з щедрої руки, були економами всяких бурс, завідували передруками в російських газет — а тепер вони посувають сюди як професори, директори та редактори, як „депутати Галичан“ в Росію... Отже, хоч їм і буде тут все дозволено, хоч для них і будуть скрізь відкриті двері, але російське громадянство повинно уважніше поставитись до політичного і громадського формуляру галицьких емісарів та обережніше висловлювати своє спочуте. Бо то все сарава не тільки на нашу голову, а й російській інтелігенції (поступовій звичайно) не легко буде здихати ся палкої пристрасті Гецевих. А ті учасники візді, що розуміють, хто такі Гецеві і чого їм треба, не повинні лишати без уваги такі виступи, а навпаки розкривати їх справжнє політичне обличчя.

А. Яринович.

Політичний огляд.

Нове сторонництво на Угорщині. В неділю відбули ся в Будапешті конституючі збори нової партії, котру закладає гр. Юлій Андраші. У вступній промові зазначив Андраші, що вирінула konieczність згуртування в одній партії людей, що стремлять до укріплення угорської конституції, котра є винні у великій небезпеці. Найбільшою небезпечкою для конституції є велика централізація всього в руках правительства. Централізацію викликає страх перед децентралізацією народностей і інші обставини. Обговорюючи теперішню ситуацію на Угорщині і в парламенті, гр. Андраші остро критикував політику гр. Стефана Тисси. Отже всі, що дбають про розвиток Угорщини, про конституційне життя, загрожене тепер абсолютизмом Тисси, повинні згуртувати ся разом та взяти ся за роботу, щоби на Угорщині завести назад правний стан та повалити теперішній правительственный напрям. Нова партія, котрої завданням є навіслом правительства, скоро зросте в силу. Мову свою закінчив гр. Андраші прошевом до зібраних, щоби прийняли вирацьовану ним програму нової партії.

Чи наконечне заключене болгарсько-турецького миру? Як звісно турецькі і болгарські відпоручники радять тепер над условинами наконечного миру між ними державами. Здає ся прийде вже нині-завтра до підписання мирових умовин, бо надійшла з Царгорода урядова телеграма такого змісту:

„Як зачувати, рада міністрів займала ся вчора по полудні остаточним вредагованем турецького начерку турецько-болгарського договору, котрий завтра має бути взятий під навіслом мирової конференції рівночасно з болгарським начерком. Ожидують, що договір буде завтра в цілості або бодай в більшій часті передискутований. Підписане договора навіслом імовірно позавтра. Договір буде обнимати витичене границі, справу турецьких маєтностей церковних, справи національні,

визначення воєнних полонників, справу турецьких жадань грошових, признаних в засаді Болгарією. Справа Дімотіки буде завтра залагоджена. Дімотіка позістане мабуть при Болгарії; всі стратегічні точки задержить Туреччина. Границя буде іти від Ініяди і Ст. Стефана здовж малої річки а відтак з бігом ріки Резвая. Тірново буде належати до Болгарії, Кірккілісе до Туреччини. Дальше піде границя 2 кілометри на схід від Мустафаші, котре одержить Болгарія, 5 кілометрів на схід від Ортакеї (котре вістане при Болгарії), 9 кілометрів на полудне від Дімотіки а відтак здовж ріки Маріци.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В п'ятницю: русько-кат.: Чудо Арх. Мих.; римо-кат.: Януарія. — В суботу: русько-кат.: Суб. п. Воз. П. Р.; римо-кат.: Евстахія.

— **Два напрями в національно демократичнім сторонництві.** Найперше пригадаємо нашим читачам, що „Діло“ дуже обурило ся було на нашу новинку про замітний розлам в правлячих національно-демократичних політиків, що умірковану частку сторонництва представляє др. К. Левіцький, а радикальну др. Л. Цегельський і В. Будзиновський. „Діло“ назвало ствердженням нами факт „вакаційним вужем“ і лаяло ся на всі застави.

Тепер нашу новинку підтверджує вповні в „N. fr. Presse“ один з українських парламентаристів. Щоби нас ніхто не підозрівав о сторонництво і щоби припишити вартість заперечення „Діла“ наводимо уваги українського парламентариста за „Ділом“, не змінюючи ні букви:

„Два напрями. ВІДЕНЬ. (Пр. тел.) Нинішня „Neue Freie Presse“ у окремій довгій статті обговорює політичні труднощі в Галичині, витворені по послідних соймових виборах пинявою акцією в справі виборчої соймової реформи. Негативне становиско ворогів соймової реформи причинило ся безпосередно до утворення в українським політичним таборі двох груп: радикальної, яка числить за собою подавляючу більшість послів і уміркованої. Радикальна група страшила надію на скоріє можливе залагодження виборчої соймової реформи, бо не має не тільки довіри, але навіть не бачить доброї волі у теперішній соймовій більшості до залагодження виборчої реформи. Ся радикальна група, стративши надію на залагодження реформи висувала тепер на перший план університетську справу, яку в приводу надії на скоріє залагодження виборчої соймової реформи посувано на другий план.

— **До драматичної цензури в Росії** вислано в маю, червню і липцю с. р. 458 іштук, а межи ними було 47 українських.

— **Цікавий цивільний процес веде ся в Станіславові** перед тамошнім торговельним судом. Сей процес викликав велике зацікавлене правників, а й для загалу читачів не без значіння, бо стоїть він в злуці з голосною перед трома роками залізничною катастрофою під Лововою коло Делятина. Причиною процесу є якийсь Левандовський, якого заступає його судовий опікун Балащук, котрий позиває державний скарб о відшкодоване в висоті 50.000 К. Левандовський їхав критичної ночі з Ворохти і найшов ся — як всі подорожні — в катастрофі під Лововою. Однак, видно, що не було нічого поважного, коли мимо довготриваючих процесів і звизання Найвисшого Трибуналу у Відні, одержав лише малу суму, щось кількесот корон. Державний скарб уважав тимчасом сю справу залагодженою. Тимчасом Левандовський вже по вирокі Найвисшого Трибуналу, вістав признаний лікарями, як божевільний, а в наслідок того його опікун Балащук зацікавив вдруге державний скарб, жадаючи відшкодованя 50.000 К. Відбула ся розправа при багатьох свідках і заступці прокураторші скарбу у Львові. Державний скарб боронить ся, що божевільні Левандовського походять не із катастрофи, а від затроєння алькоголем. Розправу відложено до жовтня, до оречення лікарів-знавців.

— **На торжества відслонення пам'ятника Столипінової** в Києві вийшли з Петербурга всі міністри з Коковцевом на чолі, а з Галичини переїхало онді австрійсько-російську границю 200 галицьких „Росіян“ з тою самою метою. Хоч Пушкінівський вислів про „еліте всіх славянських рік у одно російське море“ далекий до здійснення, але москвофільсько-галицьке багно в останній часі щось дуже силькує ся на злуку з всеросійським багнищем.

— **Ощадність є чеснотою**, длятого заряди галицьких залізниць щадять, як можуть, з хісною для себе, але зі шкодою для подорожних. От приміром з кінцем і з початком кожного шкільного року рух подорожних сильно збільшає ся. Мимо того залізниця не дбає о те, щоби побільшити число возів, або висилати надзвичайні поїзди. Впрочім нащо? Хто вибрав ся в подорож і купив білет, той поїде, хоч би мав стояти на платформі. Фірою предінь не поїде, прим. зі Львова до Відня. Ондішньої неділі був пополудневий поїзд зі Львова в напрямі до Перемишля так набитий людьми, як бочка оселедцями. Було там вправді кількесот прогульковців до Зимної Води і мали їхати всего 14 мінут, але чи не можна було для них долучити кілька возів? Може на залізниці є такого погляду, що прогульковець не надавши собі боків забув би скоро про прогульку.

— **Гімназійний ученик — шпигуном.** В останніх днях арештовано в Кракові під замітом шпигунства ученика одної з тамошніх гімназій. Числить він 23 роки; класу повтаряє, бо з наукою йшло йому але. Арештоване його настигло в хвилі поверноту з тайними шпигунськими інструкціями в Росію, які відносили ся до політичного і військового шпигунства. Оскільки зачувати, студент мав поручене викрасти машинний карабін. Арештований студент називає ся Вацлав Кришк; уродив ся в Тернополі; його отець, вже покійник, був фабрикантом кошків. Арештований ходив до гімназії у Львові, Перемишлі і Кракові. В шпигунську службу вийшов, здає ся, недавно і до сього часу їздив до Варшави та до Німеччини. Хлопець є інтелігентний, бо володіє мовами: польською, німецькою, українською, російською і французкою.

— **Холера.** В скількім повіті в Опірни до трох недужих на холеру прилучили ся два нові случаи холери, з яких одна особа померла; остая отже в Опірни 4 особи недужі на холеру. В Славську є 1 особа підозріла о холеру. В Тухлі є 1 особа недужа на холеру, в Тухольді одна особа померла на холеру.

В Хорватії прибирав холера що раз більші розміри. Передвчера зголошено 15 нових случаев. Загалом було доси в Хорватії і Славонії 191 случаев холери. Смертельність виносить 55%.

На Угорщині прибуло 7 нових случаев холери.

В Одесі занедужав на холеру робітник, який приїхав з Херсона. В селі Варваринці, одеського повіта, занедужало двоє осіб на холеру.

— **Напад на пошту в Бруховичах.** Онді по 10. год. вночі прийшло трох мужчин під будинок пошти в Бруховичах коло Львова і заступали до вікна. На питанє уряднички пошти відповіли, що співняли поїзд до Львова і хочуть зателефонувати до Львова по самоїзд. На то дістали відповідь, що в сій порі не можна телефонувати, бо поштовий уряд замкнений. Опришки — як потім показало ся — зачали тоді виважувати вікно, але тимчасом навіслом, покликана телефонічно, жандармерія і всіх трох опришків спіймала.

— **„А сам покійник повозить кінями.“** В жидівській анекдоті про похорони фігурує покійник, що сам повозить кінями. Автор сей анекдоти може й не підозрівав, що его дивовижна фантазія стане ся коли небудь дійсностю. В містечку Вальговітса в Фінляндії помер скоропостажно чоловік. Тепла, робуча пора заставила сімю покійника скоріше подумати про похорон. Покійника умили, приоділи, положили в домовину і повезли на кладовище. Коли похоронна процесія порівнала ся з одною коршмою, опечалені своїми рішлени жалку розлуку залати вином. Сказано — зроблено. Кош привязали до дерева, а йдучи за домовиною громадкою зайшли на почастунок. Коли они за якийсь час вийшли, то на своє превелике зачудоване не застали ні коней ні воза з домовиною. Кинули ся всі здоганяти. За годину найшли домовину розбиту і пусту. Небіщак щез. Дальше по дорозі по

бачили фіру, якою повозив чоловік без шапки. Більшість здоганячів поховала ся по корчах. Найшло ся лише кількох сьмільчаків, що кинули ся за фірою. На ній побачили пропавшого покійника, який сам. повозив кінями.

„Іду домі! — відповів він зачудованим своїмкам. Домовина упала з воза і я прокинувся. Не хотів я нікого страшити, тому рішив ся просто їхати домі!.

Взагалі в Фінляндії діють ся з небіщакими небувалі річи. Такий вже, видно, край. Недавно в шпиталі в Берке помер 19-літній хлопець. Его поставили в домовину. Коли рідня в день похорону отворила замкнену домовину, то їх очам представила ся така страшна картина: покійник лежав в домовині на боці, зігнувшись, права рука находила ся межи ногами, а голова зігнута до плечий. Очевидно, нещасного положили в домовину живцем і він задусив ся. Та обставини не зложили ся для него так корисно, як для того покійника, що сам повозив кінями.

— **Нові добичі летництва.** Недавно відбули ся в аеропарку Блеріота в Бук під Парижем так славні і чудні своїми фантастичними еволюціями пописи летуна Пеґода, що париска печать не находить прямо слів признання і одушевлення. Одного дня уладжено попис лише для знавців, а другого для видців. Сей другий день описує париский „Temps“ ось як: Почавши від 7. год. рано плив на місце пописів нечислений гурт. Много осіб окружило поле. Серед видців видно було представників військового летництва. День заповідав ся вправді гарно, але зрана була так густа мрака, що треба було ждати понад три години, заки могли зачати ся пописи. Вікінди коло 10. год. випогодило ся. Виведено літак. Був се моноплан системи Блеріота, довгий на 18 метрів, з мотором Гномеа о силі 50 коней. Летун заняв місце. Сідаючи, виняв з кишені мотонку з грішми і вручив її одному з товаришів, говорячи: Візьми мої гроші і сховай їх на случай, коли би я не вернув, задержавши сядесь в горі! Шуткував. По ній не можна було бачити ніякого пригноблення. О год. 10-20 зачав моноплан звільна підносити ся. В воздусі зносивля ся ще мрака і летун зникав часто видцям з очей. Ще перед взлетом — вказуючи на невеликий простір на небі — закликав до фотографів і кінотеатральних операторів: „В тім місці я виконаю відворот — уважайте!“ Гурт споглянув за ним з неспокоем. Саме перелетів 500 метрів висоти. Ще оден закрут і почав заносити ся зараз над полем алетів. Нечайно нормальним зворотом зачав опадати. Сей маневр було дуже добре видно. Літак спадав в прямиї лінії коло 200 метрів. Через люнету видно було летуна як спадав з головою, опущеною в діл, вививаючи руками, наче би хотів повитати видців. І нечайно стала ся незвичайна річ: літак привняв звичайний поземний напірм і наче на крилах посував ся рівнобіжно. Сей лет тривав 25 хвиля; літак перелетів коло 600 метрів і Пеґо знова відновив свій дослід, який там разом видав ся ще більше замітним. Небавком потім осіб. До обідника кинули ся видці, сапери вручили йому китицю цвєтів, товариші ставили руку, а Блеріот почав обнимати. Питають его про вражінє. Летун з властивим собі гумором розказує, що йому видавало ся, що находить ся у свого фризєра.

Бо тоді, коли летів головою в діл, падали йому на голову з резервоара краплі течі, які его „мало отвережували“. Пізніше однак сказав поважно: Я предвидів все, що мене могло стрінути і все мав я маневр в поготові, щоби ратувати ся перед можливою катастрофою. Нічо не було зависимим від случая. Зимна кров і розвага, отсе, що є необхідне. Я догадую ся, що ті проби, які так щасливо удали ся Блеріотові, причинять ся много до оминення в нечайних случаях інстинктовної паніки. Летун повинен уміти панувати над собою в кожній нагоді, і се конечно кваліфікація, щоби бути добрим летуном. Про сего героїського летуна пише „Temps“ ось що: Має він 24 роки, є стрункий, блондин, все з усьмішкою на лиці. Свідомство летуна здобув недавно, бо щойно перед 7 місяцями, 8. лютого. Перший раз заняв місце в літаці в 1912. р. як товариш подорожи капітана Карліна на поли взлетів в Сиспори. Походять він з Монфєра. Служив в війську при стрільцях в Африці, описів переніс ся до колоніальної армії, був в рядах в Марокі і Альжєрі. Летунством заняв ся від першого свого лету. Як ученик Блеріота розвинув незвичайні здібності, в чім велими помагає ему прямо нечувана зимна

кров і відвага. Досвід, які виконав Пеґо, уможливають Блеріоту начерк конструкції літака, який буде представляти повну безпеку. На найближші місяці заповів тут Блеріот багато пописів, до яких Пеґо зробив вступ. Вони містять ось які домагання: 1) Оборот прилада в площі его осі і випрямлення его з поворотом. 2) Оборот прилада в площі прямій до осі і випрямлення. 3) Лет на відворотній стороні крил. 4) Спад в долину в лівій крил і підняте в гору. 5) Спад в долину в лівій хвоста і підняте. 6) Некермане через якийсь час. 7) Проби спадохорона зі зльотами. 8) Проби спадохорона з людьми. В часі 5 літ — певення Блеріот — будуть примінені всі ті проби до військових літаків.

— **Діти подорожували до Канади самі.** До Медицини Гет, Сас. минулого тижня прибуло з Галичини двоє малих дітей: дев'ять-літня дівчинка і ві чотири-літній братчик. При одній дівчинці була картка з словами: „Не можуть говорити по англійськи, в дорозі з Австрії до Медицини Гет.“ Діти приїхали до тата, який працює у Сі-Пі-Іра. Їх мати вмерла в краю.

— **Конець ґондолірів.** Трагікомічно жалісну вістку про венецьких ґондолірів привносять італійські часописи. Отсе протягом останніх двох літ ґондоліри ствердили із сумом нечуване поменшення своїх приходів. „Ціла публіка так тепер соїшиє ся — говорять ґондоліри — що ґондолями їздять лише новоженці“. Супроти того рішили ся ґондоліри на героїчний середник: змінити ґондолі на моторові лодки. Щож тепер з черги при таких обороті річий почнуть новоженці?

— **Зменшене уроди в Австрії.** Відсоток уродин в Австрії поступово поменшує ся. В останніх 40 роках зменшило ся з 40 до 30.5 на тисячу. В поодиноких краях се явище так представляє ся:

	1871	1911	ріжниця
карпатські краї	44.1	38.5	5.6
судетські „	39.1	28.8	10.6
німецькі „	36.4	23.0	12.2
приморські „	37.8	34.6	3.2
Тироль, Стирія і Каринтія	31.0	29.0	2.2
Після віроісповіданя:			
	1901/2	1910/11	ріжниця
греко-кат.	47.5	44.1	3.4
римо-кат.	36.8	31.3	5.5
православні	42.1	42.2	—
протестанти	36.3	29.5	6.8
жиди	33.6	27.1	6.5

Оповіді.

— **Відслонення пам'ятника Т. Шевченка в Винниках коло Львова.** В неділю дня 28. вересня 1913. відбуде ся у Винниках урочисте відслонення першого на українській землі пам'ятника Тараса Шевченка. Програма: 1) О 6-й годі рані привіт сьвяту виконає селянська оркестра переходячи головними улицями Винник; 2) о 10. годині рано повитане на зеліничім двірці гостей, що прибудуть окремих поїздами з Львова; 3) о 10.30 перед полуднем відслонення пам'ятника: а) Заповіт Т. Шевченка, музика Верьжикого — виконає місцевий хор. б) Сьвяточна промова голови комітету будови. в) Промова Вп. д-ра Костя Левицького, голови „Народного Комітету“ іменем тогож. г) Промова пос. Старуха іменем клубу послів парламентарного і соймового. г) Промова о. Т. Лежогоубського іменем Тов-а „Просьвіта“ у Львові. 4) Похід улицями Шевченка і Шашкевича а відтак дефілада представників читальні „Просьвіта“, „Соколів“, „Січій“ та всіх учасників перед пам'ятником. По відслоненні пам'ятника відбуде ся на площі читальні „Просьвіта“ у Винниках о 2. годині в полудне фестин, в програму котрого входять фантова льотерія, танці, хори, товариські забави, листовна почта, щитуні огні, колесо щастя, конкурс краси і т. п. В часі фестину буде грати селянська оркестра. Вступ на фестин вносить від особи 40 сот. На повисше народне сьвято запрошує ся усіх Українців з близка і з далека. Нехай не бра́кне ні одного Українця, якому дороге ім'я великого поета. Окремий поїзд до Винник на повисше народне сьвято відіде з Личаківського двірця в неділю о год. 9.20 перед полуднем. Поворот зі Львова о год. 7.28 вечером. Ціна поворотного білета до спеціального поїзду вносить від особи 80 сот. Сі білети можна набути у Львові в книгарні Наукового

Товариства ім. Шевченка, в „Союзнім Базарі“, та в „Соколі-Батьку“, „Соколі II“ і „Соколі III“. Винники, дня 16. вересня 1913. року. За Комітет: *В. Левицький, о. Гр. Гіриак, Гр. Грицай, Ю. Левицький, А. Ліщинський.*

— **З краєвої Ради шкільної.** Краєва Рада шкільна надала посади дійсних учителів: в гімназії в Бережанах Василеві Левицькому, дійсному учителю гімназії в Лавьдугі, а заступцям учителів: Платонові Горняцькому і Теодорові Гозі з філії академічної гімназії у Львові посади дійсних учителів в укр. гімназії в Перемишлі.

Дальше іменувала краєва Рада шкільна заступцями учителів кандидатів учительського стану: Савку Никифоряка на філії академічної гімназії у Львові, Остапа Вахнянина в академічній гімназії у Львові, а перенесла заступників учителів: Волод. Костецкого з головного заведення академічної гімназії у Львові до філії сего заведення.

— **Конкурс** Дирекція Товариства взаємних обезпечень „Дністер“ у Львові розписує отсим конкурс на одну стипендію ім. д-ра Ярослава Кулачовського у висоті 1.200 К річно. Убігати ся о сю стипендію можуть люди, що покінчивши теоретичні студії наміряють посвятити ся практичним студіям з обсягу асекурації, банковості або кооперативи. На сей рік першешство мають кандидати, що бажать посвятити ся практичним студіям з області молочарської кооперативи. Поданя удокументовані сьвідощтвами, заосмотрені описом життя і поданем пляну студій належить вносити на письмі до Дирекції „Дністра“ у Львові ул. Руска ч. 20. найпізніше до 15. жовтня 1913. — (3)

Телеграми

з дня 18. вересня.

Драєч. (ТКБ). Маневри покінчили ся вчора о 11.35 перед полуднем. По обговоренню маневрів престолнаслідник видав приказ до армії, в якій хвалить поставу війська.

Табір. (ТКБ). Вчорашній військовий парад на поли маневрів приглядали ся архіви. Леопольд Сальватор, Карло Франц Йосиф і Фридрих, кн. Софія Гохенберг з дітьми, намісник кн. Тун і багато членів аристократії.

Табір. (ТКБ). Архієпископ Кароль Франц Йосиф і Фридрих виїхали вчора по маневрах до Відня.

Відень. (ТКБ). Міністер судівництва переніс заст. прокуратора Стан. Яніцького зі Станіславова до Коломиї.

Сольногогород. (ТКБ). Вчора отворено тут сойм.

Софія. (ТКБ) Виміна болгарських і сербських полонників відбуває ся дальше; болгарських полонників є 2.893, а сербських 3.900.

Царгород. (ТКБ). Вчорашня нарада турецьких і болгарських відпоручників тривала 3 години. Поладнано зовсім справу границі. Дімотика, Адрианоупіль, Кіраїліссе остать при Туреччині. Болгарія одержує Тірново, Мустафа-паша і Ортакей.

Відень. (Вл. тел.) „Die Zeit“ доносить, що війська і сербські власті покинули Монастир, Охрид і Резну. Се можна вияснити тим, що Сербі хотять сю область в порозуміню з Греками обміняти за Кавалю і Драмю, щоби в сей спосіб узискати приступ до моря. Урядового потвердження сеї вістки нема.

Білгород. (ТКБ). В справі граничної лінії сербско-грецької на полудне від Гевгелі прийшло до порозуміння. Границя піде коло села Шово.

Софія. Приїхало тут багато визначних діячів старо-турецького стороництва і задумують перевести якесь нове замішане в турецькій державі. Болгарське правительство вповість ім гостану в Болгарії, бо не хоче задержати ся з Туреччиною.

Петербург. (Вл. тел.) В тутешніх військових кругах значне число осіб поважних і впливових противить ся всякому російсько-австрійському порозуміню, кажучи, що в недалекий будучині безумовно прийде між обома державами до оружної розправи.

Гандава. (ТКБ). Вчора вибух пожар по виставі і знищив чотири павільони.

Вже вийшли

Проповіди на сьвята і неділі цілого року

написав

о. Петро Білихський

гр.-кат. парох в Зарваниці. Часть пята. Можна набути у автора в Зарваниці, п. Вишнівчик, в книгарні Тов. ім Шевченка і в книгарні Ставропілській по ціні 4 корони.

573(3)

Недільні проповіді

на всі неділі цілого року о. Юрія Кміта вже печатають ся і вийдуть при кінці жовтня. Ціна 5 корон. Чайковичі, почта Погірці коло Рудок.

572(5)

Прийме місце завідателю дому у сьвященника особа інтелігентна з сьвященної родини, котра сповняє обовязки дуже совісно і старанно. Адресу подати Уряд парохіяльний в Мишні ад Коломня.

571(2)

Олександр Барвіхський.

Спомини з мого життя.

Перша часть (Образки з громадянського і письменського розвитку Русинів в 60-их рр. XIX ст. (з додатком переписки Ст. Новак-овча, М. Лисенка і П. Куліша, з 10 портретами і двома картинками) вийшли вже як Нр. 87—91 Загальної Бібліотеки.

Можна набути в Накладні Я. Орештайна в Коломиї, або в Книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Ціна брошурованого примірника 1 К. 50 сот. опрального примірника 1 „ 80 „

Рух зеліничих поїдів

обовязуючий з днем 1. мая 1913 Р. після часу середно-европейського.

Замітка. Поїзди поїзди означені грібим друком. Години нічні від 6.00 вечером до 5.59 рано означені підчеркненням чисел минутних.

Приїзг до Львова

на головний дворець:

З Кракова: 2.22, 5.42, 6.22, 7.25, 8.45, 9.55, 1.10*, 1.25, 2.20, 5.30, 7.51, 8.25, 9.40
*) з Тарнова. §) від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
†) з Городка яг. від 1/6 до 30/9 вкл. щоденно. о) з Мостис.
З Підволочиска: 7.15, 11.25, 1.47, 2.15, 5.25, 10.30, 10.48
†) з Красного. §) від 15/5 до 30/9 вкл. щоденно.
З Черновців: 1.20, 5.23, 5.43, 7.40, 10.28, 1.45, 5.35, 6.31, 9.25
*) зі Станіславова. †) з Коломиї. ‡) з Ходорова в кожний день по неділі і сьвятах.
Зі Стрия: 7.20, 9.40, 11.40, 1.20, 11.40, 1.42, 8.30
§) від 15/6 до 8/9 включно лишень в неділі і римо-кат. сьвятах
Зі Самбора: 7.45, 9.55, 1.48, 8.30
Зі Сокаля: 7.05, 1.00, 7.88
З Яворова: 8.04, 4.20.
З Підгаєць: 11.20, 10.20.
Зі Стоянова: 9.50, 6.30.

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиска: 6.56, 11.05, 1.33, 1.58, 5.06, 10.12, 10.31
†) з Красного. *) від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
З Підгаєць: 7.26, 10.49, 10.01, 12.00
*) з Винник. §) з Винник лиш в суботу.
Зі Стоянова: 9.31, 6.11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаєць: 7.08, 10.31, 3.03, 9.41, 11.43
*) з Винник. §) з Винник в суботу.

Локальні поїзди.

на головний дворець:

З Брухович: щоденно 6.55
щоденно: від 1/5 до 30/9 7.26
від 1/6 до 31/8 8.37, 11.00, 3.41, 5.15, 9.30
в неділі і римо-кат. сьвятах: від 1/5 до 31/5 3.41, 9.30, від 1/6 до 31/8 1.54.
З Янова: щодня: від 16/5 до 15/9 9.11, від 1/6 до 31/8 1.25
в неділі і римо-кат. сьвятах: від 11/5 до 31/8 10.10.
З Любіна: в неділі і римо-кат. сьвятах від 11/5 до 8/9 9.00.
З Винник: лишень в суботу 12.16.

Приїзг зі Львова

з головного двірця:

До Кракова: 12.35, 3.35, 8.25, 8.33, 1.26, 2.05, 2.45, 3.40, 5.50, 7.00, 7.80, 11.10
*) До Рашева. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно. †) До Городка яг.
До Підволочиска: 6.08, 10.40, 2.00, 2.45, 2.55, 8.40, 11.15
†) До Красного. §) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.
До Черновців: 2.45, 6.10, 9.10, 10.03, 2.30, 3.12, 5.52, 7.50, 11.00
*) До Станіславова. †) До Коломиї
*) До Ходорова в кожний день перед неділю і сьвятом.
До Стрия: 7.25, 11.02, 1.50, 6.50, 8.15, 11.25
§) Від 15/6 до 8/9 вкл. лишень в неділі і римо-кат. сьвятах.
До Самбора: 6.52, 9.05, 3.50, 10.56.
До Сокаля: 7.50, 2.35, 7.50, 11.35
*) До Рави рускої (лише в неділі).
До Яворова: 8.40, 6.31.
До Підгаєць: 5.55, 4.53.
До Стоянова: 8.05, 6.00.

з двірця „Львів-Підзамче“:

До Підволочиска: 6.23, 11.00, 2.14, 2.58, 3.12, 9.02, 11.33
†) До Красного. *) Від 15/5 до 30/9 включно щодня.
До Підгаєць: 6.09, 1.34, 5.15, 10.40
*) лишень до Винник. §) До Винник лишень в суботу.
До Стоянова: 8.22, 6.12.

на дворець „Львів-Личаків“:

До Підгаєць: 6.28, 1.53, 5.36, 7.45, 10.58
*) Лише до Винник. §) До Винник лишень в суботу.